

בפני כב' התרכב: תא"ל נתנאל בנישו – אב"ד
אל"ם איתן הברמן – שופט
סא"ל יאיר תירוש – שופט

המערערת: התביעה הצבאית

(באמצעות ב"כ רס"ן טל עקיב וסרן מרי שיש)

נגד

המשיב: ממדוח יוסף מוחמד עמרו,

(באמצעות ב"כ עו"ד חאלד אערגי)

ערעור על פסק דינו של ביהמ"ש הצבאי יהודה (בפני כב' התרכב: סא"ל מנחם ליברמן, רס"ן לידור דרסמן ורס"ן רינת לוי מוסקוביץ)
בתיק מס' 6077/16 מיום 20.02.2019
(הערעור התקבל)

תאריך הישיבה: 18 בינואר 2022, ט"ז בשבט התשפ"ב.

פסק דין

כב' האב"ד – תא"ל נתנאל בנישו:

כתב האישום

נגד המשיב חוגש כתב אישום, שייחס לו עבירה של גרימת מוות בכוונה ועבירה נלוות של החזקת סכין.

כתב האישום נסוב סביב אירוע שהתרחש ביום 24.2.16, באזור צומת גוש עציון.

על פי כתב האישום הגיע המשיב לאזור כשהוא מצויד בסכין בעלת להב באורך של 7.5 ס"מ. באותה העת, בטרמפיאדה שבמקום, הוצבו שני חיילים (להלן: הטרמפיאדה). בנוסף, שח בטרמפיאדה מספר אזרחים וכך רס"ן (מיל') אליאב גלמן ו"ל (כתלן: חמנוח). על פי המתואר בכתב האישום כאשר התקרב תנאשם אל הטרמפיאדה צעק לעברו אחד החיילים לעצור. ברם, תנאשם לא שעה לקריאתו, שלף סכין וחלל לרוץ לעבר העומדים בטרמפיאדה, בעודו עוקף את החיילים

ומניף את הסכין בכוונה לגרום למותם. על מנת לעצור את מעשי המשיב, פתחו החיילים באש לעברו, אך הוא המשיך בריצה לעבר העומדים בטרמפיאדה. כתוצאה מירי החיילים שהופנה אל עבר המשיב, נפגע המנוח באורח קשה ונפל ארצה. גם המשיב נפגע מהירי ונפל. המשיב ניסה לקום מספר פעמים, כשהסכין בידו על מנת להמשיך בביצוע זממו עד שקצין שהגיעו למקום ירה בו מספר כדורים נוספים והסכין הורחקה ממנו.

המנוח הובהל לבית החולים במצב אנוש, כאשר הוא מחוסר הכרה ומונשם ולאחר כשעתיים נקבע מותו.

פסק הדין

בתום שמיעת העדויות, עיון בראיות ובסיכומי הצדדים, הכריעו שופטי המותב את הדין.

בפני השופטים עמדו להכרעה מספר שאלות שהיו במחלוקת בין הצדדים: שאלת כשירותו של המשיב לעמוד לדין עקב טענה של חוסר שפיות, שאלת קיומו של קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי, בין מעשיו של המשיב לבין גרימת מותו של רס"ן (במיל') אליאב גלמן ז"ל, ולבסוף האם עמדה למשיב הכוונה הדרושה להרשעה בעבירה של גרימת מוות בכוונה.

באשר לשאלה הראשונה, כלל השופטים היו תמימי דעים. הם הכריעו כי אמנם המשיב אובחן כסובל ממחלת נפש מסוג סכיזופרניה פרנואידי, אולם, מכלל חוות הדעת והעובדות שהונחו בפני בית המשפט ניתן לקבוע כי הוא הבין את הפסול שבמעשיו ואף יכול היה להימנע ממעשים אלה, ואלה לא נגרמו בשל ההפרעה הנפשית ממנה הוא סובל.

אף בנוגע לשאלה השנייה, כלל שופטי ההרכב הסכימו עם קביעתו של כבוד הנשיא סא"ל מ' ליברמן כי מתקיים מבחן "הסיבה בלעדית אין", המלמד כי מעשיו של המשיב הם אשר גרמו למותו של המנוח. בלשונו של בית המשפט:

"הנאשם הינו הגורם הראשוני, הסיבה בלעדית אין, שיצרה שרשרת האירועים שהובילה לגרימת מותו של המנוח. כמו כן, הנאשם הוא אשר הוביל ליצירתו של הגורם המשני שהוביל לגרימת מותו של המנוח דהיינו, ביצוע הירי. נוסף על כך, הירי שבוצע נעשה תוך שהחיילים נדרשו מצידם לתגובה מהירה, ודאי שלא מתוכננת מראש ובוודאי שלא כדי לפגוע במי מעברי האורח... הירי שביצעו החיילים לא נעשה באופן מנותק ביחס למעשי הנאשם, אלא כתוצאה וכתגובה למעשי הנאשם עצמו. לבסוף, הנאשם אף יצר סיכון ראשוני עצמאי לחייהם של מי מהנוכחים במקום בעת ביצוע העבירה, סיכון שאף יכול והיה מתמשך אלמלא נבלם על ידי ביצוע ירי לעברו" (ההדגשות במקור).

מכאן פנה בית המשפט קמא לבחינת הקשר הסיבתי-משפטי בהתאם למבחן הצפיות הסבירה. גם בעניין זה, לאחר שניתח את הראיות, ביניהן סרטון האירוע כפי שתועד במצלמות של הצומת, הגיע בית המשפט למסקנה כי התקיימה צפיות אובייקטיבית לגרימת מותו של המנוח. בית

המשפט דייק כי האפשרות לפיה יתבצע ירי לעבר המשיב נצפתה על ידו, כפי שמסר בעדותו בבית המשפט. על כך הוסיף בית המשפט כי האפשרות שירי תועה יפגע גם באחרים הינה אפשרות שניתן לצפות אותה באורח סביר. להשלמת נקודה זו, דחה בית המשפט את טענת הסנגוריה כי ירי החיילים בוצע באופן רשלני, וכי ירי זה ניתק את הקשר הסיבתי בין מעשיו של המשיב לבין מותו של המנוח.

לאחר שהכריע כאמור, דן בית המשפט קמא בשאלת קיומו של יסוד נפשי של כוונה אצל המשיב, בעת שפעל כפי שתואר לעיל. גם בעניין זה, עמד בית המשפט קמא על הראיות השונות, עדויות החיילים, סרטון האירוע וגירסת המשיב בחקירתו.

בסוגיה זו נחלקו דעות השופטים.

דעת שופט המיעוט, כבוד הנשיא סא"ל ליברמן, הייתה כי יש לדחות את גירסת המשיב לפיה ביקש להיעצר או להיהרג בלבד ולא לגרום למותו של מאן שהוא שנכח במקום מלבדו. כן דחה כבוד הנשיא את טענת התביעה כי ניתן ללמוד מדבריו של המשיב בחקירתו במטרה על אודות כוונתו לדקור אדם ולגרום למותו.

על אף האמור, בשים לב למכלול הראיות שהונחו בפני בית המשפט, וביניהן סרטון האירוע, עדויות החיילים ודבריו של המשיב בפני הפסיכיאטר שבדק אותו, הגיע כבוד הנשיא למסקנה שהוכח מעל לכל ספק סביר כי המשיב התכוון לדקור את הנוכחים בתחנת האוטובוס מתוך מטרה לגרום למותם.

לנוכח כלל האמור, סיכם כבוד הנשיא סא"ל ליברמן את עמדתו במילים אלה:

"בענייננו מתקיים היסוד העובדתי והקשר הסיבתי הנדרש לעבירת גרימת המוות בכוונה. כמו כן, מתקיימים בענייננו רכיבי היסוד הנפשי הנדרשים להוכחת עבירה זו ובכלל זה ההחלטה להמית. בנוסף, לא מתקיים סייג לאחריות פלילית ולא נשללה כוונת הקטילה של הנאשם מחמת מצבו הנפשי. לו תישמע דעתי, אציע לחברותיי להרשיע את הנאשם במיוחס לו בכתב האישום."

דעת הרוב, כבי השופטת רס"ן לי דרכמן ורס"ן ר' לוי-מוסקוביץ' (כתוארן אז), לא חלקו על מירב קביעותיו של כבוד הנשיא. כך הסכימו עימו בנוגע לדחיית הטענה שהתקיים במשיב סייג של אי שפיות הדעת וכך אף הסכימו להתקיימות היסודות העובדתיים של עבירת גרימת המוות בכוונה.

ברם, דעת הרוב הייתה כי נותר ספק האם התגבש אצל המשיב היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירת גרימת המוות בכוונה שיוחסה למשיב. לאור זאת, הכריעה דעת הרוב לזכות את המשיב מעבירת גרימת המוות בכוונה. חלף זאת ובשים לב לראיות שהוגשו, קבעה דעת הרוב כי התקיים במשיב היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירת ההריגה ועל כן הורו הרשיעו בעבירה זו.

בנימוקה, דעת הרוב אף היא בחנה את כלל הראיות בתיק, תוך העמדת השאלה האם אלה מבססות "חזקת כוונה". הודגש כי על בית המשפט לבדוק באופן זהיר ודווקני את הראיות וכי כל

ספק שמתעורר בקשר להתקיימות כוונת קטילה עשוי ליטול את כוחה של חזקת הכוונה האמורה. דעת הרוב הייתה כי בחינה מדוקדקת של נסיבות המעשה ונסיבות העושה מעוררת ספק בנוגע לקיומה של כוונה להמית כמסקנה יחידה מסתברת. את הספק האמור ביססה דעת הרוב על מספר נדבכים.

ראשית, על גרסתו של המשיב בחקירתו. שופטי הרוב ציינו כי כאשר המשיב נשאל מפורשות בחקירתו האם היה בכוונתו לדקור את מי מהנוכחים, שלל זאת. דעת הרוב הדגישה כי גרסה זו של המשיב הייתה קונסיסטנטית לאורך כלל חקירותיו וכן בעדותו בבית המשפט. דעת הרוב אף דחתה את הסתמכות דעת המיעוט על דבריו של המשיב בבדיקה הפסיכיאטרית, מאחר שחוות דעת זו לא הוגשה על ידי מי מהצדדים כראייה בתיק, אלא צורפה לחוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי והוגשה בכל הנוגע למסקנות הרפואיות הכללות בה בלבד.

על אף קביעות אלה הדגישה דעת הרוב כי אין בגרסת המשיב, כשהיא ניצבת לבדה, כדי לעורר ספק סביר בנוגע לקיומה של חזקת כוונה. אלא שדעת הרוב מצאה ראיות חיצוניות העולות בקנה אחד עם גרסת המשיב. בעיקר התייחסו שופטי הרוב לסרטון מצלמות האבטחה ובו תיעוד האירוע מתחילתו. על בסיס סרטון זה נקבע כי לא נראה המשיב רוכן מעל המנוח בשום שלב, זאת בניגוד לעדותו של אחד החיילים. יתרה מזו, מהסרטון עולה כי המשיב אומנם ניסה להתרומם לאחר שנורה, אך זאת לכיוון אחר מהמקום בו שכב המנוח. מכל מקום, הדגישה דעת הרוב כי לא עולה מהסרטון שהמשיב ניסה לעשות שימוש בסכין לאחר שנורה וכן כי אין אף ראיה ברורה שהמשיך לאחוז בסכין.

דעת הרוב אף ראתה את העובדה שהמשיב התחיל לרוץ כשהסכין מונפת מעל לראשו כבר במרחק רב יחסית מהמקום בו עמדו החיילים והאזרחים, כמחזקת את גרסתו כי רצה שהחיילים ירו בו ויהרגו אותו.

כן סמכה דעת הרוב את מסקנתה על עדותו של ד"ר נעים שיח. עד זה, שהיה רופאו של המשיב וטיפל בו במהלך אשפוזו הפסיכיאטרי, כחודש ומחצה לפני האירוע נשוא כתב האישום, העיד כי למשיב היו כוונות אובדניות. שופטי הרוב סברו כי דברים אלה מחזקים את הספק שמא המשיב פעל מתוך מטרה להביא למותו ולא מתוך כוונה לקטול חיי אחרים.

על רקע כלל האמור, קבעה דעת הרוב כי נותר ספק האם המשיב התכוון במעשיו לגרום למות אחרים. לצד זאת, הכריעה דעת הרוב כי הוכח שהמשיב אכן צפה בפועל אפשרות שבמעשיו עלול הוא לגרום למוות של מאן דהוא, ואף כי היה אדיש לתוצאה זו. לאור זאת, הרשיעה את המשיב כאמור בעבירת הריגה.

משהוכרע הדין כאמור, נשמעו טיעוני הצדדים לעונש. בסופם נגזרו על המשיב 30 שנות מאסר לריצוי בפועל, קנס בסך 10,000 ₪ ופיצויים לאשתו של המנוח בסך 258,000 ₪.

ערעור התביעה ותשובת ההגנה

התביעה אינה משלימה עם הכרעת הרוב ומבקשת כי המשיב יורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום כלשונן, תוך אימוץ דעת המיעוט.

מטבע הדברים, לנוכח הכרעות בית המשפט קמא מתרכזים טיעוני התביעה בשאלת קיומו של יסוד נפשי להרשעה בעבירת גרימת מוות בכוונה.

בקליפת אגוז, מציינת התביעה כי היא סבורה ששגתה דעת הרוב בקביעתה שנתר ספק בנוגע להתקיימות חזקת כוונה, המובילה למסקנה יחידה מסתברת שהמשיב התכוון לגרום למותם של הנוכחים בתחנת ההסעה. התביעה סבורה כי כלל הראיות שהונחו בפני בית המשפט מלמדות באופן ברור על כוונתו של המשיב לגרום למוות כאמור.

את עיקר יהבה משליכה התביעה על ניתוח סרטון האירוע. לעמדת התביעה, צפייה מדוקדקת בסרטון זה מלמדת על קיומה של כוונת קטילה ברורה. מתוך הסרטון, מדגישה התביעה את העובדות הבאות: א) המשיב רץ ריצה מהירה בתנועת איגוף לעבר האזרחים והחיילים שהיו בטרמפיאדה, כאשר הוא מניף סכין בידו. ב) גם לאחר שנורה ונפל ארצה המשיב ניסה להתרומם מספר פעמים ואף ניסה לרכון לכיוונו של המנוח, בעוד הסכין בידו.

לדעת התביעה, די בעובדות אלה על מנת לבסס מסקנה חד משמעית בדבר חפצו של המשיב לגרום למוות. התביעה מזכירה את שנקבע זה מכבר בפסיקת בית משפט זה, כי ריצה לעבר אזרחים או אנשי כוחות ביטחון הזרים לפוגע ושלא התגרו בו קודם לכן, תוך החזקת סכין שלופה, מלמדת על כוונה לפגוע באותם חיילים ואזרחים ואף מקימה הנחה כי הפוגע מבקש לגרום למותם. התביעה טוענת עוד כי ההסתייגויות של דעת הרוב מהנחה זו והפרשנות שניתנה על ידה להתרחשות המתועדת בסרטון, בשגגה יסודן.

התביעה סבורה כי ההתרחשות כפי שתועדה אינה מתיישבת עם הפרשנות שניתנה למעשי המשיב בדעת הרוב, וכי הטענה לפיה כל רצונו היה להיהרג או להיעצר על ידי כוחות הביטחון נסתרת על בסיס הצפייה בתייעוד הנ"ל. במיוחד מציינת התביעה, כי בניגוד לדעת הרוב, המשיב החל בריצתו מספר מטרים ספורים לפני שהגיע לתחנה ולא עשרות מטרים קודם לכן, כפי שנקבע בהכרעת הדין.

כן טוענת התביעה, כי הטענה שהמשיב רצה למות או להיעצר בלבד, אינה מתיישבת עם ניסיונו להימלט מפני החיילים ששמרו בסמוך לטרמפיאדה, כשהוא עוקף אותם, ואף לא עם ריצתו בסכין שלופה לעבר האזרחים. לדעת התביעה לו רצה המשיב להיהרג או להיעצר יכול היה לעמוד במקומו. התביעה סבורה כי עקיפת החיילים החמושים והריצה המהירה לעבר האזרחים שעמדו חסרי הגנה, מוכיחה מעבר לכל ספק כי המשיב חיפש מטרה קלה יותר וכי ביקש לפגוע במטרה זו.

לדעת התביעה הנחה זו מתחזקת לאור התנהגותו של המשיב לאחר שנורה, כאשר ניסה פעם אחר פעם להתרומם, בעודו מחזיק בסכין, כדי לפגוע במנוח. התביעה טוענת כי ככל שחפץ היה המשיב

להיעצר, בוודאי היה יכול לשמוט את הסכין מידו בשלב זה. התביעה מדגישה עוד, כי לגישה, בניגוד לעמדת הרוב, בסרטון האירוע ניתן להבחין באופן ברור בכך שהמשיב ממשיך לאחוז בסכין לאחר שנורה.

עוד מבקשת התביעה לסטות מדעת הרוב ולהסתמך על עדויותיהם של החיילים שנכחו במקום, ולו בנוגע לעובדה שהמשיב התרומם לאחר שנורה בעודו מחזיק בסכין. התביעה טוענת כי מסקנה זו מתבקשת מעדויות כלל החיילים, ומוצאת חיזוק בסרטון.

מעבר לכך, מבקשת התביעה ללמוד על כוונותיו של המשיב מתוך דבריו במהלך חקירתו. בעיקר מפנה התביעה אל תשובתו החיובית בהנהון ראש לשאלה: "בסרטון רואים שרצית לדקור, נכון?". בעניין זה התביעה מבקשת לדחות את קביעת ההרכב קמא כי ההנהון האמור יכול להתפרש כאישור של המשיב שהוא זה שנראה בסרט, להבדיל מאישור על רצונו לבצע דקירה. התביעה טוענת כי יש לתת לחילופי הדברים בין החוקר למשיב את משמעותם המתבקשת, היינו אישור של המשיב כי התכוון לדקור מי מהנוכחים במקום. בנוסף, מבקשת התביעה לאמץ את דעת המיעוט ולהסתמך על דבריו המפליילים של המשיב בפני הפסיכיאטרית שבדקה אותו. התביעה סבורה כי דברים אלה מהווים ראיה קבילה, שכן הם הוגשו כחלק בלתי נפרד מחוות דעת נוספת שהוכנה על פי בקשת הסנגור ואף הוגשה בהסכמתו.

התביעה אף מבקשת לבסס את מסקנתה ההחלטית בדבר כוונה להמית על מיקום הפיגוע, בצומת הומה אדם שידע עשרות פיגועים קודמים.

לצד האמור, מבקשת התביעה לדחות את גרסת המשיב כי התכוון להיעצר או להיהרג בלבד. בעניין זה מפנה התביעה לדבריו של המשיב בעדותו בבית המשפט (פרוטוקול מיום 10.01.2018 עמוד 5 שורות 13-5) מהם מבקשת התביעה ללמוד שהמשיב מסר את גרסתו האמורה על מנת לצאת זכאי בדיון. זאת ועוד, טוענת התביעה כי גרסתו של המשיב עברה התפתחות, כאשר תחילה טען כי בא להיעצר ורק בבית המשפט מסר שביקש להיהרג.

לבסוף, טוענת התביעה כי יש לפקפק בקיומן של נטיות אובדניות אצל המשיב, בהסתמך על חוות דעתו של הפסיכיאטר המחוזי ששלל נטיות כאמור. מכל מקום, טוענת התביעה כי אין בנטיותיו האובדניות הנטענות של המשיב כדי לשנות מהמסקנה שהמשיב התכוון לגרום למוות. בעניין זה, מפנה התביעה למספר פסקי דין שניתנו על ידי בית משפט זה ובהם נקבע כי נטייה אובדנית אינה עומדת בסתירה לכוונה נוספת לגרום למותו של אחר.

על רקע כל האמור מבקשת התביעה לקבל את ערעורה, להרשיע את המשיב בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום ולהחזיר את עניינו לגזירת הדין מחדש.

בא כוח המשיב סבור יש לדחות את ערעור התביעה מכל וכל. לשיטתו, התביעה לא הצביעה על דבר העשוי לשנות את הכרעת בית המשפט קמא, אלא חזרה על טענותיה במסגרת הסיכומים להכרעת הדין.

הסנגור מצוין שכלל שופטי הערכאה קמא היו תמימי דעים שעל בסיס הצפייה בסרטון האירוע לא ניתן להוכיח כי המשיב ניסה לקום, במטרה לפגוע במנוח, לאחר שנפגע ונפל ארצה. בעניין זה, מצוין בא כוח המשיב כי גם לשיטת המיעוט לא ניתן לשלול כי ניסיונו של המשיב לקום לאחר שנורה היה על מנת לברוח מהירי שכוון לעברו ולא כדי לפגוע או להרוג, כטענת התביעה. הסנגור אף מדגיש את קביעות הרוב בנוגע לסתירות בין התיעוד החזותי לבין עדויות החיילים. כן טוען הסנגור כי מהסרטון לא ניתן להוכיח שהמשיב ניסה לאחוז בסכין בשנית לאחר שנורה.

מכל מקום, מבקש הסנגור שלא לתת משקל של ממש לניסיון של המשיב לקום על רגליו לאחר שנורה. לטעמו, במצב הדברים שנוצר, כאשר המשיב ירוי, נוטה הדעה כי פעל כפי שפעל מתוך כאב בלבד. בעניין זה, מפנה הסנגור לסרטון ממנו עולה לטעמו שהמשיב קרא קריאות ונופף בידיו, התנהגות המתיישבת עם תחוננים שלא יירה שוב ולא עם נחישות להמשיך במעשי הדקירה, כגרסת התביעה.

יתרה מזו, טוען הסנגור כי על מנת לבסס עבירה של גרימת מוות בכוונה נדרש היה להוכיח מי הוא הקורבן המיועד, האם אזרח או חייל. ואולם, מהראיות שהגישו בבית המשפט לא ניתן להוכיח את זהות הקורבן. כן חוזר הסנגור על העובדות שנמנו כל ידי השופטים כמתיישבות עם גרסתו העקבית של המשיב. הסנגור אף מתמודד עם טענת התביעה כי המשיב ניסה למסור גרסה המתאימה ביותר לזיכוי, בציינו כי התביעה מסתמכת על שורה אחת מתוך חקירה שלמה, אותה יש לקרוא בתוך הקשרה.

הסנגור אף סומך את ידיו על קביעת הרוב בנוגע לחוסר היכולת להסתמך על דברי המשיב בחוות הדעת הפסיכיאטרית, משזו לא הוגשה כנדרש.

כן חוזר הסנגור על מספר מעשים התומכים במסקנות הרוב, כגון העובדה כי המשיב שלף את הסכין בשלב מוקדם של האירוע, בעוד שאם התכוון להרוג עדיף היה מבחינתו להמשיך ולהתקרב לקורבנות הפוטנציאליים מבלי לעורר תשומת לב. הסנגור אף מבקש ללמוד על כוונתו של המשיב מתוצאות האירוע, במסגרתו המשיב לא פגע באף אחד. לבסוף, מדגיש הסנגור את הזהירות הדרושה בטרם הרשעת אדם בעבירת גרימת מוות בכוונה, הגוררת ענישה מופלגת בחומרתה.

על רקע כלל האמור, עותר הסנגור להותיר את פסק הדין על כנו.

למען השלמת התמונה נציין כי בתום שמיעת טיעוני הצדדים, אפשרנו, לפני משורת הדין, לאחיו של המנוח, מר אייל גלמן, לשאת דברים קצרים. מר גלמן עמד על כאב המשפחה, אשר הוכפל לדבריו, בעקבות זיכוי של המשיב מעבירת גרימת מוות בכוונה. מר גלמן פרש בפנינו את גישתו בנוגע לעונש הראוי למשיב ולאחרים שכמותו.

בהמשך, אף הוענקה רשות הדיבור לאביו של המשיב, שתמה איך ייתכן שבית המשפט לא התרשם שבנו אינו כשיר לעמוד לדין, לאור מצבו הרפואי והנפשי טרם ביצוע העבירה.

הנושאים שאינם במחלוקת

כאמור לעיל, הדיון בערעור הנוכחי מצטמצם לשאלה אחת בלבד, והיא האם הוכח כי התקיימה במשיב כוונה לגרום למוות, בעת שרץ לעבר השוהים בטרמפיאדה בהחזיקו בסכין.

שתי הסוגיות המרכזיות הנוספות בהן עסק בית המשפט קמא במסגרת הכרעת דינו, אי קיומו של סייג לאחריה פלילית עקב אי שפיות הדעת וכן קיומו של קשר סיבתי בין מעשי המשיב לבין גרימת מותו של המנוח, הוכרעו על ידי בית המשפט קמא ואין עוררין על הכרעותיו, כך שאינו עומדות לפתחנו בערעור זה.

יחד עם זאת, אניין, למעלה מן הצורך, כי בשתי סוגיות אלה זעוני כדעת בית המשפט קמא.

מחוות הדעת שהוגשו ועל יסוד התרשמותו הבלתי אמצעית של בית המשפט מהמשיב, אכן ניתן להתרשם שלא חל לבניו סייג אי שפיות הדעת. בעניין זה, נזכיר כי גם אם המשיב אובחן בעבר כחולה בסכיזופרניה, כל חוות הדעת שניתנו בעניינו לאחר ובעקבות האירוע נשוא כתב האישום, קבעו כי אין אינדיקציה לכך שבעת האירוע הוא סבל ממצב פסיכוכימיק אקוטי. כן נקבע כי מעשיו של המשיב לא נבעו ממחלתו הנטענת וכי הוא כשיר לעמוד לדין. כבית המשפט קמא, לא מצאתי עילה שלא לסמוך על קביעות אלה.

אף תמים זעים אני עם בית המשפט קמא באשר לחתקיימות קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי, בין מעשיו של המשיב לבין גרימת מותו של המנוח. אין כל מקום לפקפק במסקנה כי, במציאות הקיימת באזור ובמדינת ישראל, ריצה לעבר אזרחים או חיילים בסכין שלופה עשויה להביא לירי הגנתי, וכי כתוצאה מירי זה עלולים להיפגע אף נוכחים תמימים במקום. לצערנו, מצב זה אינו נדיר במקומותינו, וכך אף היה בעת התרחשות האירוע בו עסקינן. זאת ועוד, במהלך החקירה והמשפט עלתה באופן ברור ידיעתו הסובייקטיבית של המשיב כי הסיטואציה המדוברת עלולה להביא לפגיעה בחפים מפשע.

משחובה כאמור, נפנה לבחינת השאלה שבמחלוקת במסגרת ערעור זה, היינו מה הייתה כוונתו של המשיב עת הגיע לצומת גוש עציון כשהוא מצויד בסכין, בעודו רץ במקום כאשר הוא מתזיק בסכין השלופה.

נבין שאלה זו, תחילה ברובד המשפטי-טרמטיבי ובהמשך ברובד העובדתי-פרטני.

הוכחת היסוד הנפשי לעבירת – מסגרת נורמטיבית

בעקבות המציאות הביטחונית של השנים האחרונות, הזדמן לנו לא אחת ולא שתיים לעסוק בסוגיות הקשורות להוכחת היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירת גרימת מוות בכוונה או בניסיון לגרימת מוות בכוונה במצבים דומים לזה בו עסקינן (ע" 799/99 שמאסנת נ' התוב"ץ (פורסם בנבו, 29.9.2005), ע" 1204/12 התביעה הצבאית נ' ח.ע.א.ת (פורסם בנבו, 17.12.2012), וכן בישראל ע"פ 1639/98 דהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 501, ע"פ 295/10 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.4.2012), ובנוגע לניסיון ראו לדוגמה ע" 1417/19 ע.א.ר. (קטיין) נ' התביעה הצבאית (פורסם בנבו, 20.8.20) וע" 2542/18 התביעה הצבאית נ' אבו אלמילאת (פורסם בנבו, 7.10.2019).

קביעותינו העקרוניות בסוגיה זו נעשו על בסיס פסיקת בית המשפט העליון ופסיקת בית משפט זה מימים ימימה, וניתן לסכמן בקצרה כדלקמן.

מושכלות יסוד בדין הפלילי כי הזכות ביצוע עבירה מחייבת הזכות קיומו של מעשה המלווה במחשבה פלילית, בהתאם להגדרתם בסעיף העבירה.

במישור הנפשי, בכל הנוגע לעבירת גרימת מוות בכוונה יש לשכנע את בית המשפט כי מעשה החממה בוצע מתוך חזות מראש של התוצאה האסורה וחפץ בה:

"לצורך הרשעה בעבירה של גרימת מוות בכוונה יש לדיוש... הן את הזכות כוונת הקטילה והן את הרצון והחפץ בתוצאה זו. לשון אחרת: לצורך הרשעה בגרימת מוות בכוונה יש להוכיח "כוונה", ולא די ביסוד נפשי של "פוזיות" (ענין שמאסנת הנ"ל).

לא אחת קיים קושי לקבוע מה היה היסוד הנפשי של הנאשם. ואכן, בעוד, לרוב, האקט הפיזי מותיר רישומו בעולם המעשה, פעמים רבות כוונותיו של הנאשם נותרות כמוסות או למצער נתונות לפרשנויות אחדות אפשריות.

זאת, גם במקרים בהם הנאשם מוסר גרסה באשר לכוונתו, שכן יתכנו מקרים שתמאשימה תסבור שגרסה זו אינה משקפת את האמת ותבקש להוכיח שנתקיים בנאשם יסוד נפשי שונה (עי 2583/10 ברהם נ' התביעה הצבאית (פורסם בנבו, 14.01.13) וכן ער"י 3155/16 התביעה הצבאית נ' י.ר. (קטינה) (פורסם בנבו, 13.11.18)). במקרים כגון אלה, נדרש בית המשפט לבחון את אמיתות גרסת הנאשם מתוך כלל העובדות המצויות בפניו (עי 306/03 אבו חנייה נ' התובע הצבאי (פורסם בנבו, 26.09.05), ענין ברהם וענין אבו אלפילאת הנ"ל). יש מקרים בהם כלל העובדות יתמכו בגרסת הנאשם ואל פיהם יכריע בית המשפט מה היה היסוד הנפשי. ברם, יתכנו מקרים בהם העובדות הרלוונטיות לקביעת הלך רוחו של הנאשם יעמדו בסתירה לדבריו. במצב זה, מלאכת הכרעת הדין עשויה להיות קשה שבעתיים. אולם, גם בהינתן הקושי האמור, אין בית המשפט פטור מהכרעה מדויקת באשר ליסוד הנפשי.

מכל מקום, ההכרעה בדבר מחות כוונותיו של הנאשם מתבססת על בחינת מכלול הראיות הרלוונטיות, ובכלל זה התנהגות הנאשם לפני המעשה, במהלכו ואף לאחריו (ראו ענין אבו חנייה וענין אבו אלפילאת הנ"ל).

ודוקו, על אף שבית המשפט נדרש להתייחס לכל ראיה בפני עצמה, את מסקנתו הוא יבסס על המארג הכולל של הראיות:

"הגם שגתייחס לכל אחת ואחת המראיות הרלוונטיות לחסקת קיומה של כוונה כאמור, תוך בחינת המשקל הסגולי אותו יש להעניק לה, יש להדגיש כי את המסקנה הסופית בדבר גיבוש כוונה יש לחסיק על בסיס שקלול כלל הראיות, ואכן, איננו עוסקים בנוסחאות מתמטיות המודדות את המאפיינים השונים של המעשה ועל בסיסן נזרים תוצאה מספרית מוחלטת, אלא בנפש

האדם ובעשיית משפט, והכל בתתאם לנטלי ראיות ולהכרעתו של בית המשפט על מי מיטב מצמונו" (עניין אנג'אץ הנ"ל, ההדגשה אינה במקור – (ג.ב.)

זאת ועוד, חוות דעתה של דעת הרוב חדגישה בצדק את הקושי להסיק מסקנה כאשר ליסוד הנפשי, כאשר ההתנהגות המקיימת את יסודות העבירה נודעת בטרם השלמותה, על ידי פעולה חיצונית לנאשם. כך למשל, כאשר ניסיון לגרום למוות נפסק עוד בשלבים מוקדמים ורחוקים מהשלמת העבירה בקטילתו של הקורבן. לנכח נסיבות מקרה דנן, אין כאן המקום לפרוס משנה שלמה וסדורה בנוגע לשאלה זו בכל אחד משלבי גיבוש היסוד החתנתנותי של עבירת הניסיון, מה גם שקיימת פסיקה לא מועטה בסוגיה זו.

עם זאת, מצאתי להדגיש, בניגוד למשתמע מדעת הרוב בענייננו, כי על אף הקושי המוכן להכריע באשר ליסוד הנפשי בהסתמך על התנהגות חלקית של הנאשם, לשיטתי, בכלל, כאשר אדם רץ לעבר אחרים כשהוא מחזיק בסכין מתוך מניע טרוריסטי, יש לתניה כי הוא מתכוון לגרום למוות. אמנם, מדובר בהנחה כללית אשר יש לבחון אותה בכל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבותיו הפרטניות, אולם סבורני כי מסקנה זו תואמת את ניסיון חתיים ואת השכל הישר, ואין בעובדה כי גורם זר גרע את השלמת העבירה עוד בטרם נעצה הסכין בגופו של קורבן העבירה, כדי להצדיק מסקנה אחרת. כך, לדוגמה, יהיה נכון לקבוע בנוגע למצב בו אדם רץ, כשהוא מחזיק בסכין או באמצעי קטלני אחר המוכן לפעולה, לעבר קבוצת אזרחים, מבלי שהתקיימה ביניהם היכרות מוקדמת או מבלי שניתן להסביר את התנהגותו באופן שונה, והתנהגותו נעצרה כתוצאה מירי של כוחות הביטחון לעברו.

ויפים בעניין זה קביעותינו בעניין אנג'אץ, לפיהם במסגרת בחינת מונת הנאשם יש לקחת בחשבון אף את המניע חטוריסטי-גועני ככל שהתקיים כזה, שכן יש במניע כאמור "למסגר" באופן ייחודי מעשים אשר לעתים ניתן לפרשם לשתי פנים:

"כאשר מבוצע מעשה בעל מוטנציאל קטלניות גבוה, מתוך מניע לאומני, הנחת המוצא הראייתית תהיה כי מתלווה לו כוונה להמית. במצב דברים זה, הנטל לעורר ספק בדבר תחולת הנחה זו רוכז על כנפי הנאשם..."

יש לקבוע, על כן, כי קיומו של מניע לאומני למעשה אלימות חמור מחוזה נסיבה משטענותית, העשויה, בשילוב עם ראיות נוספות, ללמד על כוונת קטילה. זאת, במיוחד כאשר המעשה בוצע באמצעי שהוא מטיבנו בעל מוטנציאל קטלני" (עניין אנג'אץ דל"ע).

הנה כי כן, תקיפה חמורה של קרבן, שנבחר באופן אקראי בשל זכותו חדתית-לאומית בלבד, תלמד לעיתים קרובות על כוונה רצתנית.

כפי שראינו, נחלקו דעות השופטים כאשר למסקנה המתבקשת מתוך עובדות תאירוע דנן וגרסת המשיב בחקירתו ובמשפטו, בנוגע ליסוד הנפשי שנלווה לחתנתנותו.

אף אנו בחנו את מכלול הראיות האמורות, תוך התייחסות לניתוח ולמסקנות דעת הרוב והמיעוט. עם זאת, אציין מיד כי בתום בחינת הראיות, ניתוח קביעותיהם של השופטים ושמיעת טיעוני הצדדים בערעור, תגעתי למסקנה שהתביעה עמדה בנטל המוטל עליה להוכיח מעבר לכל ספק סביר כי קיננה כליבו של המשיב כוונה לגרום למותו של מי מתוך האזרחים או החיילים שעמדו בתחנת ההסעה או בסמוך אליה. אנמק את הכרעתי האמורה.

גרסת המשיב בחקירתו

כאמור, סבורה התביעה, בניגוד להכרעת בית המשפט קמא, כי ניתן ללמוד מדבריו של המשיב בחקירתו על אודות כוונתו לגרום למותו. באופן ספציפי, מפנה התביעה לגרסת המשיב מיום 5.7.16 (ת/1). במיוחד מכוונת התביעה לתשובתו החיובית של המשיב לשאלה בנוסח הבא:

"החוקר: שמת לב בסרטון שאתה רץ עם סכין וניסית לדקור אנשים בתחנה?

המשיב: כן."

לדעת התביעה, המדובר בהודאה מפורשת של המשיב כי התכוון לדקור, וכתוצאה מכך אף לגרום למותו.

דעת המיעוט הייתה כי לא ניתן להתבסס על אמירה זו, מאחר שבשאלתו התייחס החוקר לשני רכיבים עובדתיים שונים, וייתכן כי תשובתו חלקונית של המשיב נועדה לאשר אך את חלקה הראשון, בנוגע לאישור הצפייה בסרטון כשהוא רץ עם הסכין ולא לחלקה השני שעניינה כוונת חקירתו. השופטת רסיץ דרכמן הסכימה עם הסתייגות זו של דעת המיעוט והוסיפה כי מקריאת אמרות המשיב לאורך כל חקירתו ואף מהשיח שהתקיים בינו לבין החוקר בסמוך לאותה שאלה, עולה גרסתו העקבית של המשיב שלא הייתה לו כוונה לעשות שימוש בסכין או לגרום למותו של מאן דחוא. אף השופטת רסיץ לוי-מוסקוביץ' סברה כי גרסת המשיב הייתה אחידה ולפיה בריצתו עם הסכין השלפה התכוון המשיב "להינצר או למות".

על אף האמור, כלל השופטים הביעו הסתייגות מהאפשרות לחסמתך על דבריו של המשיב כראיה מכריעה לחיעדר כוונה לגרום למותו. ברם, בעד דעת המיעוט לא ראתה להעניק לדברים אלה משקל כלשהו, שופטי הרוב ראו בהם עוד נדבך לשלילת חזקת כוונה ולביסוס ספק סביר בנוגע לכוונתו של המשיב.

לאחר עיון בראיות ובטיעוני הצדדים בעניין זה, אף אני התרשמתי כי לא ניתן להתבסס על תשובתו הנייל של המשיב לצורך הכרעה כי ביקש לדקור. הדברים נתונים כאמור לפרשנות המטיבה עם המשיב שלא ניתן לשלול אותה. בשל כך, אין לקבל את טענת התביעה בעניין זה.

זאת ועוד, במחלוקת שנתגלתה בין השופטים בנוגע למשקל אותו יש להעניק לדברי המשיב בחקירתו לפיהם ביקש להינצר או למות, דעתי כדעת המיעוט.

גרסתו של המשיב בבית המשפט הייתה חד משמעית, ובה שלל כוונה לגרום למוות וציין כי פעל במטרה להיעצר או למות.

דעת הרוב סברה שהמשיב אתו בגרסה זו לאורך כלל חקירותיו. ואכן, מלבד באותה חקירה מיום 05/07/2016 (ת/1), שכאמור לא ניתן לבסס עליה ממצא, ביתר התייחסויותיו המשיב שלל כוונה לדקור (חודעה מיום 21/07/2016, ת/2 שורה 15-16). באותה חודעה אף שלל המשיב תכנון פיגוע (שורות 26-27).

ברם, למקרא רצף תשובותיו של המשיב לשאלות חוקריו בשתי החקירות האמורות, אני מתקשה לראות אפשרות לסמוך על גרסת המשיב, ולו על מנת לעורר ספק. בשתי האמרות המשיב שלל חגעה לצומת כשהוא מצויד בסכין עד שעומת עם סרטון האירוע. במיוחד אמורים הדברים כאשר בגרסתו המאוחרת יותר חזר בו המשיב מחודאתו שהגיע לצומת פעמים קודמות לפני האירוע ואף מהחזקת הסכין כאמור.

זאת ועוד, ניכר חן מהאמרות הכתובות וכן מסרטון ותמלול החקירה מיום 05/07 (חמדויקים יותר), כי המשיב חרבה לסתור את עצמו.

על כך יש להוסיף את דבריו של המשיב עצמו בבית המשפט, לפיהם:

"...ש: אתה אומר שבאת לשם בשביל להיחרג, אבל לחוקר אמרת שאתה לא

יודע למה חגעת לשם. למה לא אמרת לו שהגעת לשם בכדי להיחרג?

ת: אני אגיד לך את האמת, לא אמרתי לו מאה אחוז אבל עכשיו אני מודה

שהלכתי לשם כדי שיהרגו אותי, לא בכונה לחרוג או לפגוע.

ש: לא שאלתי אם אמרת לחוקר את האמת או לא, שאלתי למה אמרת לו "לא

יודע", למה לא אמרת לו את האמת?

ת: בי דצייתי לצאת מזה, כי לא התכוונתי לחרוג והתלבטתי מה לעשות. לא

התכוונתי לחרוג אז התלבטתי במה לענות בכדי להיות זכאי. אבל חיוס אני מה

להגיד לכם את האמת. לא הגעתי לחרוג, הגעתי למות".

במצב דברים זה, בין אם נניח לטובת המשיב כי גרסאותיו המבולבלות נבעו ממצבו הרטואי וכין אם נאמץ את גישתה של התביעה, המבוססת על דברי המשיב דלעיל, לפיה המשיב מסר במתכוון גרסה שנועדה להטיב את מצבו במשפטו, אין להזניק כל משקל לאמרות אלה. ובוודאי שאין בהן כדי להוות תנא דמסייע ליצירת בקיעים במהות כוונתו הפלילית, חברורה בעיניי, כפי שהיא נלמדת מיתר הראיות הקיימות בתיק, בראשן סרטון תיעוד האירוע.

ואם לא די בכך, יודגש כי, גם אם נקבל את דברי המשיב כי ביקש "למות או להיעצר" כמשקפים חלק מהלך רוחו, עת הגיע לצומת ופעל כמתואר, אין בכך לשלול מניח וניה את האפשרות כי במקביל לכוונות אלו ביקש המשיב לגרום גם למוות של אחרים.

דברים ברוח זו קבענו זה מכבר בעניין חמוכיר במקצת את עניינו, בטוהב לטאשם שטען בחקירתו כי דקר ישראלי על מנת "שהוא ימות ואני אחפז לשהיד אם ירו בי".

וכך נקבע באותו עניין:

"ודוקו, העובדה כי המערער חפץ אף במוותו שלו במסגרת הפיגוע, אינה שוללת בשום אופן כוונה מקבילה לגרום למוות נפגע העבירה.

הרצון והמחשבה האנושיים מתאפיינים במורכבותם. לרבים סממנים מתלווים מגיעים רבים, והם נועדים להשיג מטרות מרובות בו זמנית. כך לבטח בתחום התת מודע, אך לא פחות בכל הקשור לרובד התודעתי של מעולותינו. זוהי טבעה של הנפש האנושית כי מסוגלת היא להכיל בפעולה אחת רצונות הרבה. רצונות אלה יש ומשלימים הם אלה את אלה, ויש שאינם קשורים כלל, בבחינת קווים מקבילים שאינם עשויים להיגמש. הוא הדין לחפץ במוות עצמי תוך או אגב גרימת מותו של אחר. ואכן, ניסיון החיים לימדנו כי כוונות אלה אינן סותרות, ולא מעם הן מתלוות למעשי המתה. על כן, אין לחניח א-פריורית כי כוונה לחייהרג סותרת קיומה של כוונה נוספת לחרוג, או להפך.

על רקע זה, אין כל קושי להניח כי אדם, דוגמת המערער, דוקר אחר סתוך רצון להשיג מספר תוצאות רצויות מבהינתו, גרימת מות קרוב הדקירה, לצד אבדן חייו שלו עצמו כתוצאה מתגובת גורמי הביטחון. משכך, דבריו של המערער כי חפץ למצוא את מותו עקב מעולתו אינם סותרים כלל את קיומו של יסוד ומשי לשים קץ לחייו של קרוב הדקירה. אשר על כן, משחוכח מכלל נסיבות העבירה כי המערער חפץ לחמית את נפגע העבירה, אין בטענה כי ביקש אף הוא למצוא את מותו כדי למנוע את חרשתו." (ע" 1417/19 ע.א.ר. נ' התביעה הצבאית (פורסם בבנו, 20/08/2020)

וראו גם לאחרונה בע"פ 2377/19 אמגאני נ' מזינת ישראל (פורסם בבנו, 22.5.2022), שם טענה המערערת שחורשעה בעבירה של ניסיון לרצח, כי פעלה מתוך רצון "למות או להיעצר". באותו עניין קבע בית המשפט כי "ממילא, אמירה זו אינה סותרת קיומו של מניע משולב – דחיית רצונה לבצע חרג וגם "למות או להיעצר".

נטייתו האובדנית של המשיב

קביעותי עד כה משליכות אף על מסקנתי בטוהב למשקל אותו יש לחעניק לנטיית האובדנית הנסענות של המשיב.

ראשית, אציין, במישור העובדתי, כי על אף דבריו של ד"ר שיח בעדותו בבית המשפט, אשר מסר כי בעת שטופל המשיב על ידו כחודש וחצי לפני האירוע, הביע חלה כוונות אובדניות, אין זכר לכוונות כאלה בסיכום האשפוז שחוגש לבית המשפט. שנית, כוונות אלה אף לא הועלו על ידי המשיב בעת שנבדק על ידי פסיכיאטר בפעם הראשונה לאחר שהתאושש מפציעותיו בשנת 2016.

זכרן של נטיותיו האובדניות הנטענות בא אך ורק בבדיקות הפסיכיאטריות שנערכו לו בשנת 2018. שלישית, כאמור, גרסת המשיב כי ביקש למות עברה התפתחות, דבר הפוגע משמעותית בתוקפה ואולי אף שולל אותה. ואם לא די בכך, הרי שלאורך כל משפטו לא טען המשיב כי רצונו למות היה סיבה בלעדית למעשיו, אלא צירף לרצון זה אף רצון להיעצר, שאינו מתיישב עם נטייה אובדנית.

על רק זה, אני מתקשה להסכים עם קביעות דעת הרוב בסוגיה זו, ואיני סבור כי הונח בסיס ראיתי מוצק דיו לטענה כי המשיב פעל מתוך שאיפתו למות כאמור.

מכל מקום, גם אם אניח לטובת המשיב כי אכן ביקש לשים קץ לחייו, אין בעובדה זו כדי לשלול כוונה נוספת מקבילה לגרום למות כאמור.

גרסת המשיב בבדיקה הפסיכיאטרית

נקודה נוספת לגביה טבורת התביעה הצבאית ששגתה דעת הרוב, נוגעת לאפשרות להסתמך על גרסת המשיב בבדיקה הפסיכיאטרית, בה הפליל עצמו המשיב כי הגיע למקום על מנת "לדקור, כמו גבו, בגלל שהורגים את הנשים שלנו, השבתי על זה כמה פעמים, זה חובה". זאת, בניגוד לדעתו של הנשיא סא"ל ליברמן.

סבורני כי ההחירות המתבקשת מחייבת שלא להידרש לאותם דברים ולהעניק להם מעמד במשפט, הן מטעמים שבסדרי דין והן מטעמים מהותיים. אנמק.

על אף שאלותינו בדיון לא הונחה בפנינו כל תשתית ראיתית ולא הופגנו למקור ברור באשר להגשת חוות דעת זו כראיה במשפט. אמנם חוות הדעת מצויה בתיק בית המשפט אך היא לא הוגשה כראיה, אלא, ככל הנראה, כתלק מחומרים הרטוריים שצורפו לתיק בית המשפט מתוך מטרה לברר את שאלת כשירותו חפשית של המשיב לעמוד לדין, ולא מעבר לכך.

במצב דברים זה, קיים ספק האם חוות הדעת הרלוונטית אכן הוגשה כראיה לתיק בית המשפט. מכל מקום, אין לקבל שראיה העשויה להיות בעלת משמעות רבה לקביעת אחריותו הפלילית של נאשם תוגש "בדלת האחורית".

אך מעבר לכך, לטובח העובדה כי המשיב לא נחקר בנוגע לדברים אלה ולא עומת איתם על ידי התביעה בחקירה הנגדית, זכן בשים לב למחות חוות הדעת כמסמך רפואי שמטרתו קביעת מסקנות בנוגע למצבו הנפשי של המשיב, אין זה יחיה ראוי כי יוענק משקל כלשהו לדברי המשיב הנ"ל.

מחטעמים המצטברים האמורים, לא מצאתי כי יש בסיס להסתייגות התביעה מקביעות שופטי הרוב בעניין זה.

חסקת קיומו של יסוד נפשי על בסיס תיעוד האירוע

כפי שהזכרתי זה מכבר, האירוע נשוא כתב האישום תועד מתחילתו ועד סופו במצלמת אבטחה הקיימת באזור. למען חנוחות, התביעה הציגה בפני בית המשפט קמא את הסרטון בתצורתו

"הסיטואציה המדוברת, בה מגיעה חמשיבה עם סכין מוסתרת בבגדיה למעבר ביטחוני ומתחילה לרוץ לעבר אנשי כוחות הביטחון, אנשים זרים לה שלא התגרו בה קודם לכן, כשהיא מחזיקה בסכין שלומה, מלמדת על כוונת לפגוע באותם חיילים ואף מקימה הנחה כי מתכוונת לגרום למות מי מהם. המדובר בהנחה המבוססת על ניסיון החיים והשכל הישר, למיז ריצת בסכין שלומה לעבר אדם או איש כוחות הביטחון, ללא סיבה אחרת הנראית לעין להתנהגות האמורה, כגון הכירות או מגע מוקדם ביניהם, או כחלק מסכסוך או תגרה, אחרת היא כוונתה לדקור על מנת לגרום למוות, או למצער לפגיעה חמורה. הנחה זו מוצאת חיזוקים רבים במציאות הביטחונית הנוכחית, שכן היא תואמת עשרות מעשים שהתרחשו בשנים האחרונות בסיטואציות דומות."

(וראו גם עניין אנג'אץ ועניין אבו אלפילאת הנ"ל)

נסיבות האירוע בו עסקין מתיישבות באופן חד חד ערכי עם המסקנה האמורה וסותרות חזיתית את הגרסה בה אחז המשיב כאמור.

כפי שהובהר, המשיב ניסה באופן מובהק להתרחק מהחיילים שהבחינו בנוכחותו, אך בה בעת ליצור מגע עם הנוכחים בטרמפיאדה. לו ביקש המשיב לברוח מן המקום היה מצופה ממנו כי ימשיך בריצתו לכיוון המרתיק אותו ממקום שהותם של החיילים, היינו לעבר השני של הכביש. לו רצה המשיב לחיצור די היה בכך שהיה עומד במקומו, תוך שהוא ממשיך להחזיק בסכין. ואם חפץ המשיב במותו שלו, אך טבעי היה כי ימשיך בריצתו לעבר החיילים, שהחזיקו בכלי נשק מכוונים אליו. המשיב לא פעל באף אחת מן הדרכים האמורות, אלא רץ ריצת המכוונת לחמוק מהחיילים שהיוו איום עבורו, והמשיך בריצתו תוך שהוא פונה בבירור לעבר ה"מטרות" שאינן מסכנות אותו באופן מיידי, אותם שוחים בתחנת ההסעה, כשהוא אוחז בסכין במצב המאפשר לו לדקור אותם.

בעיניי, די באמור על מנת לבסס את המסקנה כי המשיב התכוון לגרום למותם של הנוכחים בתחנה.

על כך יש להוסיף את העובדה כי המערער פעל באופן יזום, מחישב ומתוכנן. המדובר בנסיבה משמעותית, שכן יש בה לחזק את המסקנה העולה מהתנהגות המערער באירוע עצמו.

חתשתית הראייתית שבפנינו אינה תומכת במסקנה אחרת, המתישבת עם טענות המשיב. לעומת זאת, תיעוד האירוע מלמד באופן שאינו משתמע לשתי פנים על כוונה ברורה לפגוע במי מחשוחים בתחנה באמצעות הסכין ובכך לגרום למותו.

למעלה מן הצורך, אציין כי בנסיבות המתוארות אין להניח לטובתו של המשיב כי התכוון אך לפצוע מי מהנוכחים, שכן הדבר לא נטען על ידו ואף אינו תואם את הסיטואציה בה תושב פלסטיני מגיע למקום בו שוהים ישראלים, ומנסה לדקור אותם, ללא סיבה אחרת הנראית לעין מלבד רצון לבצע פיגוע, שמטבעו נעיד לגרום למותו.

המקורית, וכן בהגדלה שלא נעשה בה כל שינוי מעבר לכך. אף אנו צפינו בסרטונים אלה פעמים רבות.

לזו המחלוקת בין שופטי הערכאה קמא נסב סביב השאלה האם ניתן להסיק מתיעוד האירוע כאמור מה הייתה כוונתו של המשיב, עת רץ עם סכין בידו לעבר הנוכחים בטרמפיאדה.

עם תום צפייה מדוקדקת בסרטון המתעד את האירוע על שתי תצורותיו (מקור והגדלה), מגיע אני למסקנה כי מן המתועד בו ניתן להסיק מעבר לכל ספק סביר על אודות כוונתו של המשיב להמית מי מהנוכחים בזירה.

ואכן, בסרטון מצלמת האבטחה נראה המשיב בבירור מגיע רגלית לאזור האירוע. המשיב מתהלך על שפת הכביש לכיוון החיילים המוצבים בטרמפיאדה ויתר הנוכחים בה. יצוין כי משני עברי הטרמפיאדה מצוי חייל מאבטח ובין שני חיילים אלה יתר הממתינים. עם התקרבות המשיב לטרמפיאדה, כאשר הוא עדיין במרחק משמעותי ממנה, מצטרף החייל המאבטח הרחוק ממנו, אל החייל המאבטח הקרוב יותר. אחד החיילים עושה מספר צעדים לכיוון המשיב ומסמן לו דבר באמצעות ידו. או אז, כאשר המשיב מצוי במרחק מספר מטרים ספורים בלבד מהחיילים, הוא פותח בריצה תוך שהוא מתרחק מהחיילים לעבר הכביש, בתנועת איגוף, וממשיך בריצה ישירה לעבר הנוכחים בטרמפיאדה. בשלב זה, נראה בבירור שהחיילים פותחים בירי לעבר המשיב והוא נופל על המדרכה, כאשר בסמוך אליו נופל אדם נוסף שזוהה כמנוח. בהמשך נצפה המשיב מנסה להתרומם בשתי הזדמנויות, בפעם הראשונה כאשר פניו וגופו לכיוון הנגדי למקום הימצאו של המנוח, ובפעם השנייה לעבר המנוח, שנמצא שכוב לידו, כאשר פלג גופו העליון שרוע על הכביש ורגליו על המדרכה. גם בשלב זה ניתן להבחין במספר יריות הנורות לכיוון המשיב, אשר נשכב ומתרומם למצב ישיבה מספר פעמים, בחלק מהן כשידיו מורמות, עד שמספר נוכחים מרחיקים את המנוח ממנו ומקיפים את המשיב, שנותר יושב על הארץ.

יצוין כי אין מחלוקת בין הצדדים, כי לפחות בשלב הראשון של האירוע, עד שנורה בפעם הראשונה, המשיב החזיק בידיו סכין, אשר ביכולתה לגרום למוות בדקירה.

בעיניי, די בתיאור האמור על מנת לבסס מעל לכל ספק סביר כוונה לגרום למוות כאמור ולדחות את גרסת המשיב במשפטו, לפיה אך ביקש להיעצר או להיהרג. מסקנה זו מתבקשת בראש ובראשונה מהעובדה שריצתו של המשיב מכוונת בבירור להתרחקות מהחיילים החמושים שכבר יצרו איתו מגע, ולניסיון להגיע לעבר האזרחים שנכחו בטרמפיאדה.

לדידי, ריצה מהירה ופתאומית לעבר קבוצת אזרחים או חיילים השוהים בתחנת הסעה, תוך הנפת סכין כאמור, ללא כל היכרות או התגרות קודמת בין המנסה לדקור לבין הקורבנות הפוטנציאליים שלו, בנסיבות של אירוע על רקע טרוריסטי-לאומני, מלמדת, ככלל, על כוונה לגרום למוותם.

ברוח זו נקבע בעניין י.ר. (קטינה) הנ"ל כי:

לנוכח האמור, די במתואר בסרטון עד כה בלבד, על מנת לקבוע כי המשיב אכן חפץ לגרום למותו של מי מהנוכחים בתחנה בהתנהגותו המתוארת.

מסקנה זו מתחזקת באופן מסוים, לנוכח התנהגותו של המשיב לאחר שנורה.

כאמור, בסרטון נצפה בבירור המשיב כשהוא מנסה להתרומם מספר פעמים, ובהזדמנות אחת אף כשהוא מנסה להתקרב לעבר המנוח ששכב לצדו על הארץ. לו הייתה ניצבת עובדה זו כשלעצמה, לא הייתי מייחס לה משקל רב, שכן קשה להסיק על אודות כוונתו של אדם שזה עתה נורה, אך על יסוד תנועות גוף בודדות. ברם, בנידון דידן, מצטרפת עובדה זו אל יתר העובדות אותן מנינו ומחזקת את המסקנה אליה הגענו. זאת, כאשר בד בבד יש בה כדי להחליש את גרסתו של המשיב. ואכן ניסיונות חוזרים ונשנים להתרומם סותרים באופן מובהק רצון להיעצר. בדומה, התרוממות תוך פניה לעבר המנוח, ולא לעבר החיילים שכבר היו קרובים אליו, אינה תומכת ברצון להיהרג על ידם, בניגוד לנטען.

למען השלמת התמונה העובדתית, גם אם אין לעובדה זו משקל משמעותי בעיניי, אציין כי מקובלת עלי טענת התביעה כי המשיב המשיך לאחוז בסכין גם לאחר שנורה בפעם הראשונה. מסקנה זו מתבססת על צפייה בסרטון "המוגדל". עם זאת, אשוב ואדגיש כי אינני רואה בעובדה זו נסיבה משמעותית לקביעת מסקנתי באשר לכוונתו של המשיב לגרום למוות, גם אם יש בה חיזוק מסוים למסקנתי דלעיל.

אוסף כי לא התעלמתי מהעובדה שהמשיב נראה מרים ידיים כשהוא יושב על הארץ לאחר שנורה. אולם, מאחר שהוא נהג כאמור רק לאחר שנורה מספר פעמים, ולאחר שמאמציו הקודמים להתרומם נכשלו, איני סבור כי יש בכוחו של נתון זה כדי לשנות מן המסקנה אליה הגעתי.

לנוכח האמור, איני רואה צורך להתייחס לעדויות החיילים, אשר כפי שציין בית המשפט קמא, תיאורם הכללי של האירוע תואם את אשר נצפה בסרטון, גם אם בנקודות מסוימות נראה כי לא דייקו, ייתכן מפאת העובדה כי עסקינן באירוע טראומתי כפי שציננה היטב כבוד השופטת רס"ן דרכמן.

הכרעה באשר ליסוד הנפשי של המשיב

הנה כי כן, תיעוד האירוע בכללותו מלמד בעיניי באופן שאינו מותיר ספק, כי כוונת פעולותיו של המשיב הייתה לגרום למותם של מי מהנוכחים בתחנת ההסעה בצומת.

הדבר נלמד מפרטי התנהגותו של המשיב, בהגיעו אל המקום, מצויד בסכין, בהנפת הסכין ובריצתו תוך עקיפת החיילים המאבטחים ופנייתו החדה לעבר קבוצת השוהים בתחנה. ריצה מהירה זו, לאחר איגוף המכשול שהציבו החיילים כשעמדו בדרכו, זועקת חפץ ברור לגרום למוות ואינה מתיישבת כלל וכלל עם גרסת המשיב. מסקנה זו מתחזקת לנוכח העובדה כי עסקינן באירוע זיום, כאשר המשיב בוחר לבצע את זממו כלפי אזרחים ישראלים אקראיים.

התנהגותו של המשיב לאחר שנורה אף היא מתיישבת עם המסקנה האמורה ומחזקת אותה במקצת.

יודגש, חלק מהעובדות עליהן עמדנו "שותקות" ולא ניתן לומר כי, הן לכדן, מלמדות באופן חד משמעי על קיומה של כוונה כזו או אחרת בליבו של המשיב. כרם, כבר הבהרנו כי את חיסוד הנפשי יש לחסיק ממארג הראיות הנוצר מהשתלבותן אלו באלו, תוך מתן משקל אף לחקשרן.

אל מול אלה, עומדת גרסתו של המשיב, אשר עברה התפתחות מסוימת, כפי שהראינו לעיל, ולהכרעתי אין בה ליצור ספק באשר לכוונתו של המשיב לגרום למותם של אחרים, וזאת אף אם אקבל את הטענה כי ביקש גם למות בעצמו.

דעת הרוב בבית משפט קמא לא חלקה על הקביעות האמורות, ואף ציינה במפורש:

"אני מסכימה עם חברי הנשיא כי בענייננו, הגם שבסופו של יום הנאשם לא עשה כל שימוש בסכין שהחזיק, קמה חזקת הכוונה, שלמיה אדם מתכוון לתוצאות הסבביות של מעשיו. ריצה עם סכין מונפת לעבר קבוצת אנשים במקום שבו בוצעו מינועי דקירה בעבר, עשויה להוות אינדיקציה לקיומה של כוונה להמית, גם אם לא עלת בידי הנאשם לעשות שימוש בסכין כלל."

עם זאת, דעת הרוב סברה כי ישנן מספר ראיות המעררות ספק באשר לקיומה של כוונה להמית כמסקנה יחידה מסתברת מהעובדות המתוארות.

עיקר ספקות אלה מבססת דעת הרוב על גרסאות המשיב בחקירתו ובבית המשפט.

איני שותף לספקות אלה, זאת לנוכח ניתוח גרסאות המשיב אותו ערכתי לעיל, אשר לסעמי מצמצם עד מאוד את תוקפה של גרסה זו, וכן לאור אשר קבעתי בנוגע להיעדר הסתירה בין רצון להיעצר או למות לבין כוונה מקבילה לגרום למות.

יתר הערות דעת הרוב בנוגע לסתירה שנפלה בין גרסת אחד החיילים, לפיה המשיב רכן מעל חמונה לבין המתועד בסרטון האבטחה, אינו מעלה ואינו מוריד בעיניי. כפי שכבר צוין, המשיב נראה מנסח לחתרוכם במספר הזדמנויות, ואין בעובדה כי החייל לא דייק כאמור כדי לשנות את התמונה העובדתית הכוללת. עוד אציין כי איני שותף לפרשנות דעת הרוב באשר למשמעות אותה יש לייחס לתחילת ריצתו של המשיב כשהוא מצוי במרחק רב באופן יחסי מהמקום בו עמדו החיילים והאזרחים, זאת בעיקר מהטעם העובדתי שפרשנות זו, המניחה כי רצון להמית היה מתיישב טוב יותר עם שליפת הסכין כאשר המשיב מצוי בקרבה גדולה יותר לקורבנותיו, אינה תואמת את נסיבות מקרה דנן, בחן החיילים, שעמדו על המשמר, זיחו את המשיב כשהוא נמצא במרחק מסוים מאותם אזרחים והתקרבו לעברו, דבר אשר מנע ממנו להמשיך ולהתקרב לעבר מטרתו.

יתר ספקות דעת הרוב באשר לשאלה האם המשיב המשיך לאחוז בסכין לאחר שנורה, וכן האם ניסח לשוב ולתחזיק בסכין זו לאחר שנשמטה מידו, אף הן אינן יכולות לשנות ממסקנתי דלעיל.

ראשית, מאחר שיש טעם בטענת התביעה כי המשיב המשיך לאחוז בסכין עת ניסה להתרומם לאחר שנורה בפעם הראשונה, כפי שציינתי לעיל. כמו כן, מאחר שהיעדר נחישות גבוהה יותר להמשיך במעשה הדקירה לאחר שהמשיב נורה כאמור, אינו יכול לעורר ספק באשר לכוונתו המקורית. נכון אמנם כי לו היה המשיב חדל מניסיונו לדקור ביוזמתו הוא במרחק רב מקורבנותיו, היה בכך כדי לחזק מסקנה שהזניח את כוונתו להמית או כי זו לא התקיימה כלל. נכון אף, בתמונת ראי, כי לו היה המשיב עושה מעשים ברורים במטרה להמשיך בניסיונותיו לדקור מי מהשוהים בתחנה, הייתה מתחזקת מאוד המסקנה שחפץ לגרום למוות. אלא שאלה אינן העובדות במקרה דנן.

עם זאת, בנסיבות ענייננו, כאשר המשיב נורה מספר פעמים, ונפל ארצה, ועדיין ניסה להתרומם, אני מתקשה לראות בעובדה כי לא פעל בנחישות יתרה, כשוללת את המסקנה העולה בבירור מיתר מעשיו כפי שתוארו.

לבסוף, מצאתי להסתייג מקביעותיה של דעת הרוב בכל הנוגע לאופי ריצתו של המשיב. קביעתה כי מצפייה בסרטון נראה שהמשיב רץ ועובר בין החיילים ועל כן לא ניתן לשלול אפשרות שלפיה תחילה רץ המשיב לעבר החיילים, וכעבור מספר שניות כשהחלו לירות לעברו, סטה מנתיב ריצתו באופן אינסטינקטיבי על מנת לברוח מהירי, אינן תואמות כלל את תיעוד האירוע בו נצפה המשיב כשהוא עוקף בבירור את החיילים שניסו למנוע ממנו להמשיך להתקרב ורץ ריצה ישירה לעבר קבוצת הממתינים בטרמפיאדה. כל זאת, כשהמשיב מחזיק בסכין מונפת, וטרם נורו יריות על ידי החיילים.

לנוכח כלל האמור, מסקנתי מהתנהגות המשיב כפי שתועדה היא שהוא התכוון לגרום למותם של מי מהנוכחים במקום, כאשר הגיע לצומת מצויד בסכין, שלף אותה ורץ לעברם תוך הנפתה:

סוף דבר

לנוכח מסקנתי דלעיל בנוגע ליסוד הנפשי שנלווה למעשיו של המשיב כפי שתוארו, לאור הקשר הסיבתי העובדתי והמשפטי המתקיים בין התנהגותו של המשיב לבין גרימת מותו של רס"ן (במיל') אליאב גלמן ז"ל, ובהיעדר סייג לאחריות פלילית, יש לקבוע כי המשיב עבר את העבירה שיוחסה לו בכתב האישום, קרי גרימת מוות בכוונה.

בהתאם לכך, אציע לחברי לקבל את ערעור התביעה, להרשיע את המשיב בעבירה של גרימת מותו בכוונה של רס"ן (במיל') אליאב גלמן ז"ל וכן בעבירה של החזקת סכין.

לאור זאת, אף אציע לחברי להחזיר את עניינו של המשיב לבית המשפט קמא לצורך שמיעה מחודשת של הטיעונים לעונש ולגזירת הדין.

כ"ב' השופט – אל"ם איתן חברמן:

אני מסכים.

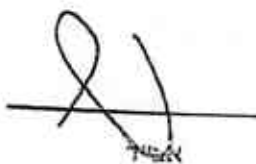
כ"ב' השופט – סא"ל יאיר תירוש:

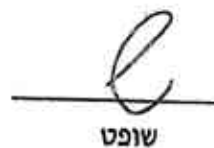
אני מסכים.

הוחלט כאמור בפסק דינו של כ"ב' האב"ד תא"ל נתנאל בנישו.

ניתן היום, 14 ביולי 2022, ט"ז בתמוז התשפ"ב, בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופט

אל"ם

שופט